

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ТУКАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
БИКЛЭН АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ**

КАРАР

№33/1

«05»декабрь 2019 ел

Биклэн авыл жирлегендә бюджет төзелеше һәм бюджет процессы турында

Бюджет процессын җайга салу өлешендә Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, «Тукай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге уставы нигезендә Тукай муниципаль районы Бикләнавыл жирлеге Советы

КАРАР БИРДЕ:

1. Бикләнавыл жирлегендә бюджет төзелеше һәм бюджет процессы турында нигезләмәне күшымта нигезендә расларга.
2. Элеге каарны мәгълүмат șтандларында һәм Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында (<http://prav.tatarstan.ru>), шулай ук Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районының рәсми сайтында (tukay.tatarstan.ru) урнаштырырга.
3. Элеге каар рәсми басылып чыккан көннән үз көченә керә һәм 2020 елга һәм 2021, 2022 еллар планы чорынаБикләнавыл жирлеге бюджетын төзегәндә һәм үтәгәндә кулланылырга тиеш.
4. Элеге каар үтәлешен тикшереп торуны бюджет, салымнар, финанслар һәм икътисад буенча дайми комиссияга йөкләргә.

Биклэн авыл жирлеге Башының

М.Ш.Сәхбеев

Тукай муниципаль
Районы Биклән авыл жирлеге
Советының 2019 елның 05 декабрь
33/1санлы карарына күшүмтә

ТУКАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ БИКЛӘНӘВҮЛ ЖИРЛЕГЕНДӘ БЮДЖЕТ ТӨЗЕЛЕШЕ ҺӘМ БЮДЖЕТ ПРОЦЕССЫ ТУРЫНДА НИГЕЗЛӘМӘ

I. Гомуми нигезләмәләр

1 статья. Әлеге нигезләмә белән җайга салына торган хокукий мөнәсәбәтләр

Тукай муниципаль районы Бикләнавыл жирлегендә бюджет төзелеше һәм бюджет процессы турында әлеге нигезләмә (алга таба – нигезләмә) Россия Федерациясе Конституциясе, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, «**Биклән** авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге уставы нигезендә Тукай муниципаль районы Бикләнавыл жирлеге (алга таба – авыл жирлеге) бюджетын төзү, карау, раслау, үтәү һәм үтәлешен контролльдә тоту барышында, шулай ук муниципаль бурыч алулар һәм муниципаль бурыч белән идарә итү процессында бюджет мөнәсәбәтләрендә катнашучылар арасында барлыкка килгән бюджет-хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала.

2 статья. Авыл жирлегендә бюджет хокук мөнәсәбәтләрен гамәлгә ашыруның хокукий нигезләре

Авыл жирлеге бюджеты Тукай муниципаль районы Бикләнавыл жирлеге Советы карары белән эшләнә һәм раслана.

3 статья. Әлеге нигезләмәдә кулланылучы төшенчәләр һәм терминнар

Әлеге нигезләмәдә Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән төшенчәләр һәм терминнар кулланыла.

II. Авыл жирлегенең бюджет вәкаләтләре

4 статья. Авыл жирлегендә бюджет процессының төп этаплары

Авыл жирлеге бюджет процессы түбәндәге этапларны үз эченә ала:

- бюджет проектын төзү;
- бюджетны карау һәм раслау;
- бюджет үтәлеше;
- бюджет турында каарга үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту;
- бюджет үтәлеше турында хисапны раслау;
- муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыру.

5 статья. Бюджет процессында катнашучылар

Авыл жирлегендэ бюджет процессында катнашучылар:

- Совет;
- Башкарма комитет;
- бюджет керемнэренең баш администраторлары (администраторлары) ;
- бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары (администраторлары) ;
- эчке муниципаль финанс контроле органы;
- контроль-хисап палатасы;
- Тукай муниципаль районнының финанс-бюджет палатасы (алга таба – район ФБП).

6 статья. Бюджет процессында катнашучыларның бюджет вәкаләтләре

Авыл жирлеге Советы авыл жирлеге бюджетын, аның үтәлеше турында хисапны карый һәм раслый, авыл жирлеге бюджеты үтәлешенең аерым мәсьәләләрен карау барышында контрольне гамәлгә ашира, Россия Федерациисе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, «Россия Федерациисендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Россия Федерациисе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләрнең контроль-хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенең гомуми принциплары турында» 2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациисенең, Татарстан Республикасының башка норматив хокукий актлары, авыл жирлеге уставы, әлеге нигезләмә нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашира.

Советка Россия Федерациисе Конституцияндә, Россия Федерациисе Бюджет кодексында, Татарстан Республикасы Бюджет кодексында, Россия Федерациисенең һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукий актларында билгеләнгән бюджет мәсьәләләре буенча, компетенциясе чикләрендә аның вәкаләтләрен тәэммин итү өчен, авыл жирлеге Башкарма комитеты тарафыннан барлык кирәклө мәгълүмат бирелергә тиеш.

Авыл жирлеге Башкарма комитеты (алга таба – Башкарма комитет) авыл жирлеге бюджеты проектын төзүне тәэммин итә, аны кирәkle документлар һәм материаллар белән авыл жирлеге Советына раслауга кертә, бюджетара трансфертларны бүлу методикасын һәм (яки) бирү тәртибен эшли һәм раслый, авыл жирлеге бюджетының үтәлешен һәм бюджет хисаплылыгын төзүне тәэммин итә, авыл жирлеге Советы раславына авыл жирлеге бюджеты үтәлеше турында хисап тапшыра, муниципаль бурыч белән идарә итүне тәэммин итә, Россия Федерациисе Бюджет кодексы, әлеге нигезләмә һәм (яисә) алар нигезендә кабул ителгән, бюджет-хокук мөнәсәбәтләрен җайга салучы муниципаль хокукий актлар белән билгеләнгән башка вәкаләтләрне гамәлгә ашира.

Район ФБП ызыл жирлеге бюджеты проектын төзи, авыл жирлеге бюджеты үтәлешен оештыра, бюджет хисаплылыгын төзү тәртибен билгели, Россия

Федерациясе Бюджет кодексы, әлеге нигезләмәдә һәм (яисә) алар нигезендә кабул ителгән, бюджет-хокук мәнәсәбәтләрен җайга салучы муниципаль хокукий актлар белән билгеләнгән башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

Район ФБП ай саен Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә бюджетның касса үтәлеше турында хисап төзи һәм тапшыра.

ФБП Авыл жирлеге Башкарма комитеты белән килешү нигезендә гамәлгә ашыра:

- жирлек бюджетының үтәлешен тикшереп тору;
- жирлек бюджеты турындагы каарлар проектларына экспертиза ясау;
- жирлек бюджетының үтәлеше турындагы еллык хисапны тышкы тикшерү;
- бюджет акчаларыннан файдалануның экономиясен һәм нәтижәлелеген билгеләүгә юнәлдерелгән нәтижәлелеккә аудит үткәрә;
- муниципаль милектәге мөлкәт белән идарә итүнең һәм аның белән эш итүнең билгеләнгән тәртибе үтәлешен тикшереп тору;
- эчке финанс контроле һәм эчке финанс аудиты бюджет чараларының баш администраторлары тарафыннан гамәлгә ашыруны камилләштерү буенча тәкъдимнәр әзерләүне гамәлгә ашыра;
- Бикләнавыл жирлегендә бюджет процессын анализлау һәм мониторинглау, шул исәптән бюджет процессында ачыкланган тайпышлыларны бетерү буенча тәкъдимнәр әзерләү;
- «Россия Федерациясе субъектларының контроль-хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенең гомуми принциплары турында» 2011 елның 7 февралендәге N 6-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән мәсьәләләр буенча башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

7 статья. Авыл жирлеге бюджеты керемнәре

Бюджет керемнәре Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы бюджет законнары, салымнар һәм жылемнар турында законнар, башка мәжбүри түләү турында законнар нигезендә формалаша.

Бюджет керемнәренә салым, салым булмаган һәм түләүсез керемнәр керә.

Бюджетның салым керемнәренә салымнар һәм жылемнар турында Россия Федерациясе законнары, салымнар һәм жылемнар турында Россия Федерациясе субъекты законы, авыл жирлегенең норматив хокукий актлары белән каралган федераль, региональ, жирле салымнар һәм жылемнар, шулай ук алар буенча пеня һәм штрафлар керә.

Бюджетның салым булмаган керемнәре Россия Федерациясе Бюджет кодексының 41, 42, 46 һәм 62 статьялары нигезендә формалаштырыла.

8 статья. Авыл жирлеге бюджеты чыгымнары

Бюджет чыгымнарын формалаштыру федераль дәүләт хакимиите органнары, Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимиите органнары һәм жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен бүлешүгә Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән чыгым йөкләмәләре нигезендә гамәлгә ашырыла, аларның үтәлеше Россия

Федерациясе законнары һәм килешүләр нигезендә чираттагы финанс елында һәм план чорында авыл жирлеге бюджеты хисабына булырга тиеш.

9 статья. Муниципаль бурыч алулар

Авыл жирлегенең муниципаль бурычы структурасы Россия Федерациисе Бюджет кодексында билгеләнгән бурыч йөкләмәләре төрләре буенча муниципаль бурыч йөкләмәләре төркеменнән гыйбарәт.

2. Тукай районы Бикләнавыл жирлегенең озак сроклы йөкләмәләре түбәндәгеләр буенча булырга мөмкин:

- Тукай районы Бикләнавыл жирлегенең гарантиясе (муниципаль гарантияләр);
- Тукай районының Бикләнавыл жирлеге тарафыннан кредит оешмаларыннан алынган кредитларга;
- Россия Федерациисе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирлек бюджетына жәлеп ителгән бюджет кредитларына;
- Тукай районы Бикләнавыл жирлегенең кыйммәтле кәгазыләренә (муниципаль кыйммәтле кәгазыләргә).

Тукай районы Бикләнавыл жирлегенең бурыч йөкләмәләре, әлеге пунктта каралғаннан тыш, башка төрләрдә яши алмый.

3. Муниципаль бурыч күләменә түбәндәгеләр керә:

- муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме;
- Тукай районы Бикләнавыл жирлеге алган кредитлар буенча төп бурыч күләме;
- жирлек бюджетына жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;
- муниципаль кыйммәтле кәгазыләр буенча бурычның номиналь суммасы;
- Тукай районы Бикләнавыл жирлегенең юкка чыгарылмаган бурыч йөкләмәләре күләме (курсәтелгән) күләменнән тыш.

4. Тукай муниципаль районының Бикләнавыл жирлегенең озак сроклы (кименде бер ел), уртacha сроклы (бер елдан биш елга кадәр) һәм озак сроклы (биш елдан 10 елга кадәр) йөкләмәләре кыска сроклы (биш елдан 10 елга кадәр) булырга мөмкин.

5. Россия Федерациисе валютасында курсәтелгән муниципаль бурыч йөкләмәсе тулысынча туктатылган (кредитор тарафыннан билгеләнгән йөкләмәләр һәм муниципаль хокукий актлар белән башкарылмаган) очракта, муниципаль бурыч йөкләмәсе шартларында каралган чорны юкка чыгару датасыннан соң өч ел эчендә муниципаль гарантия срокы тәмамланган һәм Бюджет кодексында каралган башка очракларда курсәтелгән йөкләмә тулысынча туктатылган дип санала һәм, әгәр авыл жирлеге Советы карапы белән башкасы каралмаган булса, муниципаль бурычтан төшереп калдырыла.

6. Әлеге статьяның 5 пунктында курсәтелгән сроклар тәмамлангач, авыл жирлеге башлыгы авыл жирлеге Башкарма комитеты житәкчесенең Россия Федерациисе валютасында курсәтелгән авыл жирлегенең муниципаль бурыч йөкләмәләрен муниципаль бурычтан төшереп калдыру турында карап чыгара.

Россия Федерациисе валютасында курсәтелгән муниципаль бурыч йөкләмәләрен туктату һәм аларны муниципаль бурычтан төшереп калдыру тәртибе Россия Федерациисенең бюджет законнары белән билгеләнә.

7. Муниципаль гарантия түбәндәгеләрне тәэмин итәргә мөмкин:

- принципалның бенефициар алдындағы бурычын (тәп йөкләмәне) тиешенчә үтәве;
- коммерциясез характердагы гарантияле очрак килеп туганда барлыкка килгән зыянны каплау.

Муниципаль гарантия бирү шартлары Россия Федерациясе Бюджет кодексы нәм муниципаль гарантия бирү түрүнде шартнамә белән билгеләнә.

Муниципаль гарантияләр Тукай районы Бикләнавыл жирлеге исеменнән Тукай районы Бикләнавыл жирлеге Советының чираттагы финанс елына жирлек бюджеты түрүнде Каарында күрсәтелгән гарантияләрнең гомуми суммасы нигезендә нәм чикләрендә Тукай районы Бикләнавыл жирлеге Башкарма комитеты тарафыннан бирелә.

Муниципаль гарантия бирү нәм үтәү муниципаль бурыч китабында чагылыш табарга тиеш.

Муниципаль гарантияләрне бирү тәртибе Тукай районының Бикләнавыл жирлеге Советы тарафыннан раслана.

8. Муниципаль бурыч белән идарә итү Россия Федерациясе Бюджет кодексының 92.1 статьясы 3 пунктында, 107 статьясы 3, 6 пунктларында нәм 111 статьясында билгеләнгән чикләүләрне үтәү зарурлыгыннан чыгып гамәлгә ашырыла.

Жирле бюджет кытлыгы нәм чираттагы финанс елына муниципаль бурычның чикле күләме, Россия Федерациясе Бюджет кодексинда билгеләнгән чикләүләрне үтәп, Тукай районы **Биклән** авыл жирлеге Советы каары белән чираттагы финанс елына жирлек бюджеты түрүнде каар белән билгеләнә.

Хисап финанс елына жирлек бюджеты үтәлеше түрүндагы хисап буенча Тукай районы Бикләнавыл жирлеге Советының жирлек бюджеты түрүнде каары белән расланган Чираттагы финанс елында муниципаль бурычка хезмәт күрсәту чыгымнарының, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелә торган субвенцияләр исәбеннән гамәлгә ашырыла торган чыгымнар күләменнән тыш, иң чик күләме жирле бюджет чыгымнарының 15 процентыннан артмаска тиеш. .

Муниципаль бурыч алуларны гамәлгә ашыру (муниципаль бурычны реструктуризацияләү нәм түләү максатларында бурыч йөкләмәләрен кабул итүдән тыш), муниципаль гарантияләрне бирү жирле бюджет үтәлеше барышында күрсәтелгән чикләүләрне бозган очракта башкарыла алмый.

Тукай районы Бикләнавыл жирлеге Советы чираттагы финанс елына жирлек бюджеты түрүнде каар кабул итү, жирлек бюджеты проектын төзу этабында нәм жирлек бюджетын үтәү барышында, шулай ук Тукай районы Бикләнавыл жирлеге Башкарма комитеты тарафыннан муниципаль бурыч белән идарә итү барышында үз компетенциясе чикләрендә күрсәтелгән чикләүләрне үтәүне тәэмин итәргә тиеш.

9. Тукай районы финанс-бюджет палатасы Бикләнавыл жирлегенең муниципаль бурыч кенәгәсен алыш бара, аңа Россия Федерациясе Бюджет кодексы, шулай ук Тукай районы Бикләнавыл жирлеге Башкарма комитеты тарафыннан расланган Бикләнавыл жирлегенең муниципаль бурыч кенәгәсен алыш бару тәртибе нигезендә мәгълүматлар кертелә.

10 статья. Авыл жирлеге бюджетыннан бирелэ торган бюджетара трансфертлар формалары

Авыл жирлеге бюджетыннан бюджетара трансфертлар түбэндэгэ формада бирелэ:

- муниципаль берэмлеклэр бюджетларына субсидиялэр;

- Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.10 статьясында билгеләнгән очракларда Татарстан Республикасы бюджетына субсидиялэр;

- башка бюджетара трансфертлар.

Район бюджетына авыл жирлеге бюджетыннан бюджетара трансфертлар (төзелгән килешүләр нигезендә жирле эһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләренең бер өлешен гамәлгә ашыруга бюджетара трансфертлардан тыш) жирле үзидарә органнары тарафыннан авыл жирлеге бюджетыннан район бюджетына бюджетара трансфертлар бирү кагыйдәләрендә билгеләнгән шартларны үтәгәндә бирелэ.

Жирле бюджетлардан бюджетара трансфертлар бирүнен максатлары, тәртибе һәм шартлары Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив хокукий актлары нигезендә кабул ителгән Бикләнавыл жирлеге һәм район арасындағы килешүләр белән билгеләнә.

11 статья. Татарстан Республикасы бюджетына авыл жирлеге бюджетыннан субсидиялэр

Татарстан Республикасы бюджетына авыл жирлеге бюджетыннан субсидиялэр Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.10 маддәсендә билгеләнгән тәртиптә бирелэ.

Әлеге маддәненең 1 өлешендә күрсәтелгән бюджетара субсидиялэр авыл жирлеге бюджетында Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы Законы нигезендә карала.

12 статья. Авыл жирлеге бюджетыннан авыл жирлекләре бюджетларына субсидиялэр

Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы таләпләре нигезендә кабул ителгән авыл жирлеге каарларында караган очракларда һәм тәртиптә, жирле эһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен үтәгәндә барлыкка килә торган чыгым йөкләмәләрен финанслашу максатында, башка муниципаль берэмлеклэр бюджетларына авыл жирлеге бюджетыннан субсидиялэр бирелергә мөмкин.

Әлеге статьядә күрсәтелгән субсидияләрне бирү максатлары һәм шартлары авыл жирлеге һәм район Башкарма комитетлары каарлары белән билгеләнгән тәртиптә төзелгән авыл жирлекләре башкарма комитетлары арасында килешүләр белән билгеләнә.

13 статья. Район бюджетына авыл жирлекләре бюджетларыннан башка бюджетара трансфертлар

Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы таләпләре һәм тиешле Татарстан Республикасы законнары нигезендә кабул ителә торган Бикләнавыл жирлеге каарларында каралган очракта һәм тәртиптә Тукай районы бюджетына авыл жирлеге бюджетыннан башка бюджетара трансфертлар, шул исәптән төзелгән килешүләр нигезендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бюджетара трансфертлар бирелергә мөмкин.

III. Бюджет проектын төзү

14 статья. Гомуми нигезләмәләр

Бюджет проекты чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәэммин итү максатында социаль-икътисадый үсеш фаразлары нигезендә төзелә.

Авыл жирлеге бюджеты проекты авыл жирлеге Башкарма комитеты тарафыннан Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның таләпләрен үтәп кабул ителгән әлеге нигезләмә нигезендә билгеләнгән тәртиптә төзелә.

Авыл жирлеге бюджеты проекты, бюджет проекты авыл жирлегенең муниципаль хокукий актлары нигезендә бер елга (чираттагы финанс елына) яки өч елга (чираттагы финанс елына һәм планнар чорына) төзелә һәм раслана, әгәр Россия Федерациясе субъекты законы белән (Россия Федерациясе субъекты бюджеты турындагы законнан тыш) муниципаль авыл жирлекләренең бюджет проектлары төзелә һәм раслана торган срок билгеләнмәгән булса.

Бюджет проектын төзү түбәндәгеләргә нигезләнә:

- Россия Федерациясе Президентының Бюджет юлламасы;
- бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;
- чираттагы финанс елына һәм планнар чорына авыл жирлегенең социаль-икътисадый үсеш фаразы;
- муниципаль программалар.

15 статья. Социаль-икътисадый үсеш фаразы

Авыл жирлегенең социаль-икътисадый үсеш фаразы авыл жирлеге Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә өч елдан да ким булмаган вакытка эшләнә.

Авыл жирлеге социаль-икътисадый үсеш фаразы авыл жирлеге Башкарма комитеты тарафыннан авыл жирлеге бюджеты проектын авыл жирлеге Советына чыгару турында каар кабул итү белән бер үк вакытта хуплана.

Чираттагы финанс елына һәм планнар чорына социаль-икътисадый үсеш фаразы планнар чорының параметрларын төгәлләштерү һәм планнар чорының икенче елы параметрларын өстәү юлы белән эшләнә.

Бюджет проектын төзү яки карау барышында авыл жирлегенең социаль-икътисадый үсеш фаразы үзгэрүү бюджет проектының төп характеристикалары үзгэрүүгэ китерэ.

16 статья. Бюджет керемнәрен фаразлау

Бюджет керемнәре авыл жирлегенең социаль-икътисадый үсеш фаразлары нигезендә, авыл жирлеге бюджеты турында карап проекты авыл жирлеге Советына кертелгэн көнгө гамәлдә булган Россия Федерациясенең салымнар һәм жыемнар турында законнары һәм бюджет законнары, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларының салым булмаган керемнәрен билгели торган Татарстан Республикасы законнары һәм авыл жирлеге Советы каарлары нигезендә фаразлана.

Чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) жирле бюджет турында карап проекты авыл жирлеге Советына кертелгэн көннән соң кабул ителгэн салымнар һәм жыемнар турында каарларга үзгәрешләр кертүне күздә тоткан, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларының керемнәрен (чыгымнарын) үзгәртүгэ китерүче авыл жирлеге Советы каарларында чираттагы финанс елыннан соң килүче елның 1 январеннән (ильтэрек түгел) үз көченә керү турында нигезләмәләр булырга тиеш.

17 статья. Муниципаль программалар

Авыл жирлегенең муниципаль программалары авыл жирлеге Башкарма комитеты тарафыннан раслана.

Авыл жирлегенең муниципаль программаларын тормышка ашыру сроклары Башкарма комитет тарафыннан билгеләнгән тәртиптә билгеләнә.

Авыл жирлегенең муниципаль программаларын эшләү, әлеге программаларны формалаштыру һәм тормышка ашыру турында каарлар кабул итү тәртибе авыл жирлеге Башкарма комитетының муниципаль хокукий акты белән билгеләнә.

Авыл жирлеге муниципаль программаларын тормышка ашыруны финанс белән тәэммин итү өчен бюджет ассигнованиеләре күләме авыл жирлеге бюджеты турында карап нигезендә һәр программага туры килгэн бюджет чыгымнарының максатчан статьясы буенча программаны раслаган Башкарма комитет муниципаль хокукий акты нигезендә раслана.

18 статья. Бюджет турында карап проектын карау һәм раслау

Авыл жирлеге бюджеты турындагы каарарда бюджет керемнәренең гомуми күләме, чыгымнарының гомуми күләме, бюджет дефициты (профицит), шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексы, әлеге нигезләмә белән билгеләнгән башка күрсәткечләр керә торган төп характеристикалар булырга тиеш.

Бюджет турында карап белән раслана:

- бюджет керемнәренең баш администраторлары исемлеге;
- бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары исемлеге;

- бюджет ассигнованиеләрен чыгымнар төрләре бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, төркемнәре (төркемнәре һәм төркемчәләре) буенча яисә бүлекләр, бүлекчәләр, максатчан статьялар (муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программасыз юнәлешләре), чыгымнар төрләре төркемнәре (төркемнәре һәм төркемчәләре) буенча һәм чираттагы финанс елына һәм (яки) план чорына бюджет чыгымнары классификациясенең максатчан статьялары (муниципаль) программалар һәм программасыз эшчәнлек юнәлешләре), төркемнәре (төркемнәре һәм төркемчәләре) буенча бүлү;

- чираттагы финанс елына һәм планнар чорына бюджет чыгымнарының ведомство структурасы;

- гавами норматив йөкләмәләрне үтәүгә юнәлдерелгән бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләме;

- чираттагы финанс елында һәм планнар чорында башка бюджетлардан алына һәм (яки) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелә торган бюджетара трансферлар күләме;

- чираттагы финанс елына һәм планнар чорының беренче елына бюджет расланса, шартлы рәвештә расланган чыгымнарының гомуми күләме план чорының беренче елына бюджет чыгымнары гомуми күләменең кимендә 2,5 проценты күләмендә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджеттара трансферлар исәбеннән каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), план чорының икенче елына бюджет чыгымнары гомуми күләменең кимендә 5 процента күләмендә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджеттара трансферлар исәбеннән каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча);

- чираттагы финанс елына һәм планнар чорына бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары;

- чираттагы финанс елыннан һәм планнар чорының һәр елыннан соң килә торган елның 1 январе торышына муниципаль эчке бурычның ин югары чиге һәм (яисә) дәүләт (муниципаль) тышкы бурычның ин югары чиге, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның ин югары чиген курсәтеп;

- авыл жирлеге бюджетының Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм әлеге нигезләмә белән билгеләнгән башка курсәткечләре.

Авыл жирлеге бюджеты турында каар проекты расланган бюджетның план чоры параметрларын үзгәртү һәм аларга бюджет проектиның план чоры икенче елы параметрларын естәү юлы белән раслана.

Шартлы рәвештә расланган чыгымнар дигәндә план чорында бюджет чыгымнары классификациясе нигезендә бүленмәгән бюджет ассигнованиеләре анлашыла.

19 статья. Авыл жирлеге бюджеты проекти белән бер үк вакытта тапшырыла торган документлар һәм материаллар

Киләсе финанс елына һәм планнар чорына авыл жирлеге бюджеты турында каар проекти белән бер үк вакытта авыл жирлеге Советына тапшырыла:

- бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;
- агымдагы финанс елының узган чорына авыл жирлеге социаль-икътисадый үсешенең якынча нәтижәләре һәм агымдагы финанс елына авыл жирлеге социаль-икътисадый үсешенең көтелгән нәтижәләре;
- авыл жирлегенең социаль-икътисадый үсеш фаразы;
- чираттагы финанс елына һәм планнар чорына авыл жирлегенең берләштерелгән бюджетының төп характеристикалары (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарның, бюджет дефициты (профициты) гомуми күләме) фаразы;
- бюджет проектына анлатма языу;
- бюджетара трансфертларны булу методикалары (методика проектлары) һәм хисаплары;
- чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килә торган елның 1 январенә муниципаль эчке бурычның иң югары чиге һәм (яисә) дәүләт (муниципаль) тышкы бурычның иң югары чиге;
- агымдагы финанс елына бюджет үтәлешен бәяләү;
- жирле бюджет керемнәре чыганаклары реестры;
- башка документлар һәм материаллар.

Бюджет турында карап белән муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программалы булмаган юнәлешләре буенча бюджет ассигнованиеләрен булу расланган очракта, бюджет турында карап проектына муниципаль программалар паспортлары тапшырыла (курсәтелгән паспортларга үзгәрешләр проектлары).

Авыл жирлеге Башкарма комитеты киләсе финанс елына һәм план чорына авыл жирлеге бюджеты турында карап проектын Совет каравына агымдагы елның 15 ноябреннән дә соңга калмыйча кертә.

Авыл жирлеге бюджеты турында карап проекты, әгәр ул авыл жирлеге Советына агымдагы елның 15 ноябрендә 24.00 сәгатькә кадәр кертелгән булса, вакытында кертелгән дип санала.

20 статья. Бюджет турында карап проектын керту

Авыл жирлеге Советына чираттагы финанс елына һәм планнар чорына авыл жирлеге бюджеты турында карап проекты кертелгәннән соң, бер тәүлек эчендә авыл жирлеге Башлыгы аны район контроль-хисап палатасына экспертиза үткәру өчен жибәрә. Бюджет проекты шулай ук стендларда, район сайтында рәсми бастырылырга һәм халык тыңлауларына чыгарылырга тиеш.

Район контроль-хисап палатасы 1 декабрьгә кадәр бюджет турында карап проекты хакында, әлеге проектның ачыклаган очракта житешсезлекләрен күрсәтеп, бәяләмә әзерли.

Район контроль-хисап палатасы бәяләмәсе авыл жирлеге Советы депутатлары тарафыннан авыл жирлеге бюджеты турында карап проектына төзәтмәләр әзерләгәндә исәпкә алына.

Чираттагы финанс елына һәм план чорына авыл жирлеге бюджеты турында кертелгән карап проекты, район контроль-хисап палатасы бәяләмәсе белән комиссиясгә, шулай ук авыл жирлеге Советы депутатларына карауга жибәрелә.

Авыл жирлеге бюджеты турында карап проекты буенча килешмәгән сораулар барлыкка килгән очракта, авыл жирлеге Башлыгы карары белән килештерү комиссиясе төзелергә мөмкин, аңа тигез санда авыл жирлеге Башкарма комитеты һәм Советы вәкилләре керә.

Килештерү комиссиясе авыл жирлеге башлыгы тарафыннан расланган регламент нигезендә авыл жирлеге бюджеты турында карап проекты буенча бәхәсле мәсьәләләрне карый.

Авыл жирлеге Советы тарафыннан кабул ителгән чираттагы финанс елына һәм планнар чорына бюджет турында карап тәүлек дәвамында имзалау һәм халыкка житкерү өчен авыл жирлеге Башлыгына жибәрелә.

21 статья. Бюджет турында каарны раслау сроклары һәм чираттагы финанс елына бюджет турында карап проектын вакытында кабул итмәү нәтиҗәләре

Авыл жирлеге бюджеты турындагы карап авыл жирлеге Советы тарафыннан расланган, авыл жирлеге Башлыгы тарафыннан имзаланган һәм чираттагы финанс елы башланганчы халыкка игълан ителгән булырга тиеш.

Авыл жирлегенең жирле үзидарә органнары үз компетенциясе кысаларында бюджет турында кабул ителгән каарны үз вакытында карауны, раслауны, имзалауны һәм халыкка житкерүне тәэмин итү буенча бөтен мөмкин булган чараларны күрергә тиеш.

Әгәр чираттагы финанс елына бюджет турында карап финанс елы башыннан үз көченә кермәсә, Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә бюджет белән вакытлыча идарә итү режимы кертелә.

22 статья. Агымдагы финанс елына һәм планнар чорына бюджет турында каарга үзгәрешләр керту

Авыл жирлеге Башкарма комитеты каарның хокукый җайга салу предметы булып торган барлык мәсьәләләр буенча агымдагы финанс елына һәм планнар чорына бюджетка үзгәрешләр керту турында проект эшли һәм авыл жирлеге Советына тапшыра.

Авыл жирлеге башлыгы авыл жирлеге Советына аңлатма языу һәм тәкъдим ителә торган үзгәрешләрне нигезләү белән жирлек бюджеты турындагы каарга үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында карап проектын кертә. Күрсәтелгән проектны караганда авыл жирлеге Советы сессияндә авыл жирлеге башлыгы яки ул вәкаләт биргән затның кертелә торган үзгәрешләр турындагы доклады тыңлана.

IV. Авыл жирлеге бюджеты үтәлеше

23 статья. Бюджет үтәлеше нигезләре

Авыл жирлеге бюджетының үтәлеше авыл жирлеге Башкарма комитет тарафыннан тәэмин ителә.

Бюджет үтәлешен оештыру район финанс-бюджет палатасына йөкләнә.

Бюджет кассаның бердәмлеге һәм чыгымнарның ведомствога буйсынуы нигезендә башкарыла.

24 статья. Керемнәр буенча авыл жирлеге бюджеты үтәлеше

Керемнәр буенча авыл жирлеге бюджеты үтәлеше түбәндәгеләрне құздә tota:

- Татарстан Республикасы, Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә авыл жирлеге бюджетына салымнарны, жыемнарны һәм башка керемнәрне бүлүдән көргән керемнәрне авыл жирлеге бюджетының бердәм счетына күчерү;

- артык бүленгән суммаларны күчерү, артык түләнгән яки артык алынган суммаларны кире кайтару, шулай ук мондый кире кайтаруны вакытында башкармаган өчен процентлар һәм артык алынган суммаларга исәпләнгән процентлар суммаларын кире кайтару;

- артык түләнгән яисә артык алынган суммаларны Россия Федерациясе законнары нигезендә исәпкә алу;

- авыл жирлеге бюджеты администраторы тарафыннан авыл жирлеге бюджетына түләүләрне төгәлләштерү;

- артык түләнгән яки артык алынган салымнар, жыемнар һәм башка түләүләр суммаларын кире кайтаруны (исәпкә алуны, төгәлләштерүне) тормышка ашыру өчен кирәkle артык бүленгән суммаларны, средствонарны, шулай ук мондый кире кайтаруны үз вакытында башкармаган өчен процент суммаларын һәм артык алынган суммаларга исәпләнгән процентларны Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә авыл жирлеге бюджетының бердәм счетыннан күчерү.

25 статья. Чыгымнар буенча авыл жирлеге бюджеты үтәлеше

Чыгымнар буенча бюджет үтәлеше, Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге нигезләмә таләпләрен үтәп, район ФБП тарафыннан билгеләнгән тәртиптә тормышка ашырыла.

Чыгымнар буенча авыл жирлеге бюджеты үтәлеше түбәндәгеләрне құздә tota:

- бюджет һәм акчалата йөкләмәләрне кабул итү һәм исәпкә алу;

- акча йөкләмәләрен раслау;

- акчалата йөкләмәләрне түләүгә санкция бирү;

- акчалата йөкләмәләрнең үтәлешен раслау.

26 статья. Бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча авыл жирлеге бюджеты үтәлеше

Бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча бюджет үтәлеше бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары, администраторлары тарафыннан жыелма бюджет язмасына таянып, бюджетның бердәм счетында калган акчалар белән идарә итү операцияләреннән тыш, Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы нигезләмәләре нигезендә район ФБП билгеләгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

27 статья. Авыл жирлеге бюджетын үтэгэндэ авыл жирлеге бюджеты турында расланган каардан артык фактта алынган керемнэрне куллану

Бюджет үтэгэндэ авыл жирлеге бюджеты турында каарда расланган керемнэрнең гомуми құләменнән фактта артык алынган керемнэр район ФБП тарафыннан, ағымдагы финанс елына һәм планнар чорына авыл жирлеге бюджеты турында каарга үзгәрешләр көртмичә, муниципаль бурыч алуларга, муниципаль бурычны түләүгә, шулай Россия Федерациясе Бюджет кодексының 217 маддәсе 3 пункттында каралған құләмдә бюджет ассигнованиеләре житмәгән очракта, авыл жирлегенең гавами норматив йөкләмәләрен үтәүгә жибәрелергә мөмкин.

Субсидияләр, субвенцияләр, башка бюджетара трансферлар һәм физик һәм юридик затлардан максатчан билгеләнеше булган түләүсез керемнэр, шул исәптән әлеге нигезләмәдә билгеләнгән тәртиптә бюджетка күчүче, бюджет үтэгэндэ авыл жирлеге бюджеты турында каарда расланган керемнэрнең гомуми құләменнән фактта артык алынган керемнэр максатчан билгеләнештәге субсидияләр, субвенцияләр, башка бюджетара трансферлар бирү максатларына туры китереп, ағымдагы финанс елына һәм план чорына авыл жирлеге бюджеты турындагы каарга үзгәрешләр көртмичә, жыелма бюджет язмасына үзгәрешләр көртеп, авыл нирлеге бюджеты чыгымнарын арттыруга жибәрелә.

28 статья. Ағымдагы финанс елы тәмамлану

Авыл жирлеге бюджетын үтәү буенча операцияләр 31 декабрьдә тәмамлана, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 242 маддәсе 2 пункттында күрсәтелгән операцияләрдән тыш.

Ағымдагы финанс елында авыл жирлеге бюджетын үтәү буенча операцияләрне төгәлләү, Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге маддә таләпләре нигезендә район ФБП билгеләгән тәртиптә тормышка ашырыла.

Ағымдагы финанс елының бюджет ассигнованиеләре, бюджет йөкләмәләре лимитлары һәм финанслауның иң чик құләмнәре 31 декабрьдә үз көчләрен югалта.

Ағымдагы финанс елының соңғы эш көненә кадәр авыл жирлеге бюджеты үтәлешенә касса хезмәте күрсәтүче орган авыл жирлеге бюджетының бердәм счетындагы калган акчалар чикләрендә билгеләнгән тәртиптә түләүгә санкцияләнгән бюджет йөкләмәләрен туләргә тиеш.

Ағымдагы финанс елында кулланылмаган, максатчан билгеләнеше булган субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансферлар формасында алынган бюджетара трансферлар Тукай муниципаль районы бюджеты кеременә кире кайтарылырга тиеш.

Максатчан билгеләнеше булган, субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансферлар формасында алынган бюджетара трансферларның файдаланылмаган калдығы район бюджеты кеременә күчерелмәгән очракта, әлеге акчалар, Россия Федерациясе Финанс министрлығы тарафыннан билгеләнгән гомуми таләпләрне үтәп, район финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә район бюджеты кеременә кайтарылырга тиеш.

V. Бюджет хисаплылыгын төзү, тышкы тикшерүү, карау һәм раслау

29 статья. Бюджет исәбе һәм бюджет хисаплылыгы нигезләре

Бюджет исәбе һәм бюджет хисаплылыгы нигезләре Россия Федерациясе Финанс министрлыгы тарафыннан билгеләнә.

Бюджет исәбе финанс һәм финанс булмаган активларның торышы турында, шулай ук күрсәтелгән активларны һәм йөкләмәләрне үзгәртә торган операцияләр турында акчалата чагылдырылган мәгълүматны жыю, теркәү һәм гомумиләштерүнен тәртипкә салынган системасыннан тора.

Бюджет исәбе Россия Федерациясе бюджет классификациясен үз эченә алган счетлар планы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Бюджет исәбе счетлары планы һәм аны куллану буенча инструкция Россия Федерациясе Финанс министрлыгы тарафыннан раслана.

Авыл жирлегенең бюджет хисаплылыгын үз эченә ала:

- бюджет үтәлеше турында хисап;
- бюджет үтәлеше балансы;
- эшчәнлекнең финанс нәтижәләре турында хисап;
- акча средстволары хәрәкәте турында хисап;
- аңлатма языу.

Бюджет үтәлеше турында хисапта Россия Федерациясе бюджет классификациясе нигезендә керемнәр, чыгымнар һәм бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча бюджет үтәлеше турында белешмәләр тупланган.

Бюджет үтәлеше балансында хисап чорының беренче һәм соңғы көненә бюджет исәбе счетлары планы счетлары буенча авыл жирлегенең финанс булмаган һәм финанс активлары турында мәгълүматлар тупланган.

Эшчәнлекнең финанс нәтижәләре турында хисапта хисап чорында эшчәнлекнең финанс нәтижәләре турында белешмәләр туплана һәм дәүләт идарәсе секторы операцияләре классификациясе кодлары буенча төзелә.

Акча хәрәкәте турында хисап дәүләт идарәсе секторы операцияләре классификациясе кодлары буенча бюджет средстволары белән операцияләрне чагылдыра.

Аңлатма язында Россия Федерациясе Финанс министрлыгының норматив хокукий актларында билгеләнгән мәгълүматны ачуга карата таләпләр нигезендә бюджет үтәлеше турында хисапта бирелгән бюджет үтәлеше хакында мәгълүматны тулыландыручи мәгълүматны үз эченә ала.

30 статья. Бюджет хисаплылыгын төзү

Авыл жирлегенең бюджет хисаплылыгы авыл жирлеге бюджеты акчалары баш администраторларының жыелма бюджет хисаплылыгы нигезендә район ФБП тарафыннан төзелә.

Бюджет хисаплылыгы еллык хисап булып тора. Бюджеты үтәлеше турында хисап квартал саен ясала.

Ағымдагы финанс елның беренче кварталына, яртыеллыгына һәм тугыз аена авыл жирлеге бюджеты үтәлеше турында хисап авыл жирлеге Башкарма комитеты тарафыннан раслана һәм авыл жирлеге Советына, район контроль-хисап палатасына жибәрелә.

31 статья. Авыл жирлеге бюджеты үтәлеше турында еллык хисап

Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллык отчет авыл жирлеге Башкарма комитеты тарафыннан төzelә һәм авыл жирлеге башлыгына тапшырыла а, андан соң ул авыл жирлеге Советына һәм районның контроль-хисап палатасына юлланачак.

Авыл жирлеге бюджетының үтәлеше турында еллык хисап авыл жирлеге Советының норматив хокукий акты проекты рәвешендә эшләнә.

Бюджет үтәлеше турында еллык хисап, аны караганчы, авыл жирлеге Советында тышкы тикшерү узарга тиеш, ул авыл жирлеге бюджеты акчалары баш администраторларының бюджет хисабын тышкы тикшерүне һәм авыл жирлеге бюджеты үтәлеше турында еллык хисапка бәяләмә бирүне үз эченә ала.

Еллык хисапны тышкы тикшерү районның контроль-хисап палатасы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Авыл жирлеге Башкарма комитеты районның контроль-хисап палатасына, ағымдагы елның 1 апреленнән дә соңга калмыйча, аңа бәяләмә әзерләү өчен, авыл жирлеге бюджеты үтәлеше турында хисап тапшыра. Бюджет үтәлеше турында еллык хисап белән бер үк вакытта бюджет үтәлеше турында еллык хисап белән бергә авыл жирлеге Советына тапшырылырга тиешле карап проекты һәм башка документлар тапшырыла. Авыл жирлеге үтәлеше турында еллык хисапка бәяләмә әзерләү бер айдан да артмаган срокта башкарыла. Авыл жирлеге бюджеты үтәлеше турында еллык хисапка бәяләмә авыл жирлеге Советы контроль-хисап палатасы тарафыннан авыл жирлеге Советына, шул үк вакытта авыл жирлеге Башкарма комитетына тапшырыла.

Авыл жирлеге бюджеты үтәлеше турында еллык хисап авыл жирлеге Советына ағымдагы елның 1 маеннан да соңга калмыйча тапшырыла.

Бюджет үтәлеше турындагы еллык хисап белән бер үк вакытта авыл жирлеге Советының бюджет үтәлеше турында карапы проекты, бюджет үтәлеше турында башка бюджет хисабы һәм Россия Федерациясе бюджет законнарында каралган башка документлар тапшырыла.

Бюджет үтәлеше турында еллык хисапны карау нәтиҗәләре буенча авыл жирлеге Советы авыл жирлеге бюджеты үтәлеше турында карапны раслау яисә кире кагу турында карап кабул итә.

Авыл жирлеге Советы бюджет үтәлеше турында карапны кире каккан очракта, ул дөрес булмаган яки тулы чагылдырылмаган белешмәләрне бетерү һәм бер айдан артмаган вакыт эчендә кабат тапшыру өчен кире кайтарыла.

Бюджет үтәлеше турында авыл жирлеге Советы карапы белән хисап финанс елни бюджет керемнәре, чыгымнары һәм дефицитының (профицитының) гомуми күләме күрсәтелгән авыл жирлеге бюджеты үтәлеше турында хисап раслана. Авыл жирлеге бюджеты үтәлеше турында карапга аерым күшүмталар белән түбәндәгә күрсәткечләр раслана:

- бюджет керемнәре классификациясе кодлары буенча бюджет керемнәре;
- керем төрләре кодлары, керемнәренең ярдәмче төрләре, дәүләт идарәсе секторы операцияләре классификациясе буенча бюджет керемнәре;
- бюджет чыгымнарының ведомство структурасы буенча бюджет чыгымнары;
- бюджет чыгымнары классификациясе бүлекләре нәм бүлекчәләре буенча бюджет чыгымнары;
- бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары классификациясе кодлары буенча бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары.

VI. Муниципаль финанс контроле

32 статья. Муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыручи органнар

Муниципаль финанс контроле бюджет хокук мәнәсәбәтләрен җайга сала торган Россия Федерациясе бюджет законнарын нәм башка норматив хокукий актларны үтәүне тәэмин итү максатларында гамәлгә ашырыла.

Муниципаль финанс контроле тышкы, эчке, башлангыч, соңғыга бүленә.

Тышкы муниципаль финанс контроле бюджет хокук мәнәсәбәтләре өлкәсенде контролль-хисап палатасының контролль эшчәнлеге булып тора.

Эчке муниципаль финанс контроле бюджет хокук мәнәсәбәтләре өлкәсенде авыл жирлеге Башкарма комитетының контролль эшчәнлеге булып тора.

Башлангыч контролль Россия Федерациясе бюджет системы бюджетларын үтәү барышында бюджет хокук бозуларын кисәтү нәм кисәтү максатларында гамәлгә ашырыла.

Соңғы контролль аларны үтәүнен законлылыгын, исәпкә алуның нәм хисаплылыкның дөреслеген билгеләү максатларында Россия Федерациясе бюджет системы бюджетларын үтәү нәтижәләре буенча гамәлгә ашырыла.

Муниципаль финанс контроле рәвешләре нәм тәртибе Бюджет кодексы нәм Россия Федерациясе бюджет законнарының башка актлары, шулай ук авыл жирлеге башкарма комитетының хокукий актлары белән билгеләнә.

Муниципаль финанс контролен тормышка ашыру ысуллары булып тикшерү, ревизия, тикшереп чыгу тора.

33 статья. Муниципаль финанс контроле объектлары

Муниципаль финанс контроле объектлары (алга таба - контролль объектлары) булып түбәндәгеләр тора:

- бюджет акчаларын баш булучеләр (булучеләр, алучылар), бюджет керемнәренең баш администраторлары (администраторлары), бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары (администраторлары);
- муниципаль унитар предприятиеләр;
- юридик затлар (муниципаль учреждениеләрдән, муниципаль унитар предприятиеләрдән тыш), индивидуаль эшкуарлар, физик затлар жирле бюджеттан акчалар бирү туринда шартнамәләренең (килешүләрнен) шартларын, дәүләт яисә

муниципаль гарантиялэр бирү турында шартнамәләрнең (килешүләрнең) шартларын үтәү өлешендә.

Муниципаль финанс контроле органнары Россия Федерациясе бюджет системасының тиешле бюджетлары акчаларыннан, шулай ук Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетына бирелгән бюджетара трансфертлардан һәм бюджет кредитларыннан файдалануны тикшереп тора. Мондый контроль шулай ук бюджетара трансфертлар бирелгән тәп бүлүчеләргә (бүлүчеләргә) һәм бюджет чарагарын алучыларга карата да гамәлгә ашырыла.

Контроль объектлары мәнәсәбәтендә (бюджет процессында катнашучылар, бюджет һәм автоном учреждениеләр, дәүләт (муниципаль) унитар предприятиеләр, дәүләт корпорацияләре һәм дәүләт компанияләреннән, устав (жыелма) капиталларында гавами-хокукый берәмлекләр катнашында хужалык жәмғиятъләреннә һәм ширкәтләреннән, шулай ук устав (жыелма) капиталларында мондый ширкәтләр һәм жәмғиятъләрнең өлеше (өлеше) булган коммерция оешмаларыннан тыш) муниципаль финанс контроле бюджет акчаларын баш бүлүчеләрне (бүлүчеләрне) тикшерү барышында бюджеттан акча бирү шартларын үтәү өлешендә генә тормышка ашырыла.

Контроль объектларының муниципаль финанс контроле органнарына аларның муниципаль финанс контроле буенча вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен кирәклә мәгълүматны, документларны һәм материалларны тапшырмавы яисә үз вакытында тапшырмавы, шулай ук аларны тулы күләмдә тапшырмау яисә дөрес булмаган мәгълүмат, документлар һәм материаллар тапшыру Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән жаваплылыкка китерә.